

Fővárosi Törvényszék, mint első fokon újtán

Alkotmánybíróság részére

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: IV/ 0 1 1 2 8 - 3 / 2023

Érkezett: 2023 SZEPT 07.

Ügyszám: IV/1128/2023

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Erkezés módja		
☐ STÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány:	Melléklet:	Kezelőiroda:

Alulírott

panaszos a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm,

Grád András Ügyvédi Iroda (képviselő: Dr. Grád András ügyvéd,

útján - az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján, a Tisztelt Alkotmánybíróság IV/1128-2/2023 ügyiratszámú hiánypótlásra felhívására tekintettel az alábbi

hiánypótlással egységes szerkezetben foglalt alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az Építési és Közlekedési Miniszter mint a Technológiai és Ipari Miniszter jogutódja által 2017. augusztus 16-án kelt LKH/38743-17/2017-NFM számú határozatának, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 29.K.702.343/2021/32.. ügyiratszámú ítéletének, továbbá a Kúria, mint rendkívüli jogorvoslati bíróság felülvizsgálati eljárásban kelt Kfv.V.37.675/2022/7. ügyiratszámú ítéletének alaptörvény-ellenességét Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXVIII. cikkében deklarált tisztességes eljáráshoz való alapjog az Abtv. 43. §-ban foglaltak szerint semmisítse meg az Építési és Közlekedési Miniszter mint a Technológiai és Ipari Miniszter jogutódja által meghozott LKH/38743-17/2017-NFM számú határozatát, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 29.K.702.343/2021/32. ügyiratszámú ítéletét, továbbá a Kúria, mint rendkívüli jogorvoslati bíróság felülvizsgálati eljárásban kelt Kfv.V.37.675/2022/7. ügyiratszámú ítéletét.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 27.§, valamint 43.§ állapítja meg Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. § rendelkezései alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés értelmében Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Jelen alkotmányjogi panaszt a panaszos – jogi képviselője útján – alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben, az egyedi ügyben érintett személyként terjeszti elő, így a Tisztelt Alkotmánybíróság hatásköre fennáll jelen alkotmányjogi panasz elbírálására.

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Eljárt hatóságok megnevezése, döntések száma:

- Építési és Közlekedési Miniszter, mint a Technológiai és Ipari Miniszter jogutódja, LKH/38743-17/2017-NFM számú határozat
- Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság megismételt elsőfokú eljárás 29.K.702.343/2021/32. számú ítélete
- Kúria, mint felülvizsgálati bíróság, Kfv.V.37.675/2022/7. számú ítélete

Légijármű parancsnokként 2016. július 4-én a [REDACTED] tulajdonában álló [REDACTED] típusú, [REDACTED] lajstromjelű légijárművel repülést terveztem végrehajtani a [REDACTED] Repülőtérrel, amely magán fel- és leszállóhelyként üzemelt. A repülőgépet a hangár előtti bekötőútra kitoltva repülőgépbe ültem, a hevederek becsatolása után elindítottam a motort. A Repülőtértől rádión kaptam tájékoztatást a gurulás megkezdése előtt – ami légiirányításnak nem tekinthető, tekintve a Repülőtér magán fel- és leszállóhelyként történő üzemelésére –, majd megkezdtem a gurulást. A bekötőút végén, a hangár előtti gurulóúton összeütköztem a [REDACTED] által vezetett [REDACTED] forgalmi rendszámú tehergépjárművel. Az

ütközés eredményeként megsérült a légijármű bal szárnyának vége, a bal szárnyon található prandtl (pitot) cső, valamint a teherautó jobb oldala is. Az ütközéskor a légijárművel megálltam, a teherautó pedig megállás nélkül továbbhajtott, a vezetője nem észlelte az ütközést. Bal szememmel nem látok 100%-an, de az ütközés napján rendelkeztem érvényes repülőorvosi minősítéssel, a légijárműnek érvényes légialkalmassági bizonyítványa volt. A teherautó műszaki érvényessége viszont ezt megelőzően már lejárt.

Az ütközés során a [REDACTED] stromjelű légijármű bal szárnyának, valamint a pitot cső megsérülése jelentős kár keletkezését eredményezte. A károsodásból eredő javítási költségek és alkatrészek cseréjének összértéke 8.500.000,- Forint összeget tett ki.

Két alkalommal is eredménytelenül kértem vizsgálat lefolytatását az alperesi jogelődötől, majd a Fővárosi Főügyészség törvényesség érdekében tett felhívása után indított csak az alperes hivatalból eljárást az ütközés tekintetében. Az eljárás során rendelkezésére állt nyilatkozatom, az Időkép „[REDACTED] kamerájának 9:36:49-kor és 9:37:02-kor, a „[REDACTED] DNY” kamerájának 9:37:01-kor rögzített képei, valamint [REDACTED] (2002 óta a Repülőtér üzemeltetőjének ügyvezetője) meghallgatása folyamán tett nyilatkozata. [REDACTED] helyszínen a balesetet szenvedett légijármű kabinjában lemodellezte az eseményt, megvizsgálta a kabinból való kilátás lehetőségét. Nyilatkozata szerint, amennyiben a pilótaüléshelyen ülő személy mindkét szemének látása jó, a periférikus mezőben látható volt a teherautó pozíciója. [REDACTED] r kapcsán előadom, hogy ő nem volt szakértő, sem igazságügyi légiszakértő, korábbiakban fiatalkorúak nevelőintézetébe nevelőtisztként dolgozott, így a modellezés tekintetében szakirányú végzettség hiányában nem rendelkezhetett szakmai kompetenciával. A pilóta látási minőségének vizsgálata pedig szintén szakértői véleményt igényelt volna.

Az alperes a 2017. augusztus 16-án kelt LKH/38743-17/2017-NFM számú határozatában figyelmeztetésben részesítette a teherautó vezetőjét, a [REDACTED]-t, mint a Repülőtér tulajdonosát és üzemeltetőjét, a [REDACTED]-t mint az egyik hangárt üzemeltető céget (amelynek a teherautó szállított) és engem. Emellett a [REDACTED] kötelezte, hogy a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül a hatóság számára jóváhagyás céljából nyújtson be új repülőtérrendet. Kötelezte továbbá, hogy kizárólag a hatóság által jóváhagyott repülőtérrendet alkalmazza, valamint, hogy hozzon létre repülőtéri repüléstájékoztató szolgálatot. Az alperesi határozatnak a rám vonatkozó indokolása szerint a

bizonyítékok alapján kiszámítható, hogy a gurulás megkezdésének pillanatában a teherautó a repülőgéptől balra, kb. a bal szárny meghosszabbított vonalában közlekedett. A határozat szerint bármilyen szorosan is kötöttem be a hevedert, ha a gurulás megkezdésének pillanatában balra 90 fokra kinéztem volna a kabinból, biztosan látnom kellett volna az ott közlekedő teherautót. A gurulás biztonságos végrehajtásáért a határozat szerint a légi jármű parancsnoka felel. Az alperes határozatban megállapította, hogy a gurulás megkezdésekor elmulasztottam a gurulóút balról érkező forgalmának ellenőrzését, ezáltal nem tettem meg mindent az összeütközés elkerülése érdekében, így megsértettem a Bizottságnak a közös repülési szabályok és a léginavigációs szolgáltatásokra és eljárásokra vonatkozó működési rendelkezések meghatározásáról szóló 923/2012/EU végrehajtási rendelete (a továbbiakban: SERA) 3201. és 3225. pontjait, ezt alperes velem szemben figyelmeztetést alkalmazott, tekintettel a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) 50/A. § (4) bekezdésére.

Keresetlevelemben az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kértem. Elsődlegesen vitattam a határozatban hivatkozott 57/2016. (XII. 22.) NFM rendelet alkalmazhatóságát. Álláspontom szerint az összeütközés időpontjában hatályos 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet alapján kellett volna eljárni és annak alkalmazásával a felelősségem nem állapítható meg, mert a jogszabály a légi járművek elsőbbségét írja elő a földi járművekkel szemben, valamint azt, hogy az irányítótornynak ellenőrzést kell végeznie a balesetek elkerülése érdekében.

Véleményem szerint a határozat hiányos, mert alperes nem vette figyelembe és nem alkalmazta a SERA irányadó 3210. 4. pontját (a személyek és földi járművek mozgása a repülőtereken cím alatt); továbbá nem vizsgálta a földi jármű és a légi jármű mozgását, a járművek egymáshoz viszonyított mozgását, a légi járműből való kilátás szélső határait, a repülőterrendet, a légi irányítás megfelelőségét, a torony rádióforgalmát és engedélyeit. Az alperes olyan szakkérdésekben nyilvánított véleményt, amely alapvetően igazságügyi szakértői kompetenciába tartozik, azonban a hatóság jogszerűtlenül nem rendelt ki igazságügyi szakértőt. Tévesen alkalmazta a SERA 3210. Általános Szabályok II. fejezetének összeütközések elkerülésére vonatkozó részét, mert az kizárólag a légi összeütközésekre vonatkozik.

A megelőző bírósági eljárásban 6. sorszám alatt becsatoltam [REDACTED] 2017. február 17-én készült magánszakvéleményét és [REDACTED] igazságügyi szakértő 2017. augusztus 31-án kelt magánszakvéleményét. Ezen szakvélemények lényeges kérdésekben ellentétesen foglalnak állást az alperesi határozatban foglaltakkal.

[REDACTED] magánszakvéleményében megállapította, hogy a tehergépjármű számomra beláthatatlan holt térből ütközött a légijárműnek hátulról.

[REDACTED] magánszakvéleményében pedig kitért arra egyebek között, hogy a repülőgépvezető a futópálya felé nézve annak hossz tengelyétől balra hátra maximum mintegy 95 fokos szögtartományt, azaz a bal szárny belépőéléhez képest hátrafelé mintegy 5 fokos szögtartományt láthatott be a guruláskor. A tehergépjármű 24-25 km/h sebessége mellett a járművet nem láthatta, mert csak 5 m-nél kevesebb távolságot láthatott be; továbbá a gurulási szándékomra a Repülőtér rádión választ adott, amiből a tehergépjárműre nem vonatkozott információ, vagyis nem áll meg az az alperesi megállapítás, hogy elmulasztottam a gurulás megkezdésekor a gurulóút balról érkező forgalmának ellenőrzését.

8. sorszámú beadványomban a keresetet változatlanul fenntartottam, de csak abban a körben kértem felülvizsgálni a határozatot, hogy felelősség nem engem terhel. [REDACTED] felelősségére tett nyilatkozataimat tartottam fenn továbbra is, [REDACTED] magánszakvéleményére tekintettel. A 11. sorszámú beadványomban sérelmeztem, hogy az alperes elmulasztotta a kötelezően megtartandó repülőtéri szemlét, és ennek folytán elmaradt azon hiányosságok felfedése és megszüntetése, amelyek a baleset bekövetkezéséhez vezettek. A Fővárosi Törvényszék a 2020. január 23-án hozott 29.K.700.316/2019/17. számú ítéletével az alperesi határozatot hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte egyebek között a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 58. § (1) bekezdés a) pontjára, (3) bekezdésére és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 339. § (1) bekezdésére hivatkozással.

A Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy az alperes súlyos eljárási jogszabálysértést követett el, amikor a kabinból való kilátás kérdésében nem rendelt ki igazságügyi szakértőt. Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria a 2021. február 3-án hozott Kfv.III.37.378/2020/6. számú végzésével az előzményi ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Indokolása szerint az elsőfokú bíróság az rPp. 3. § (3) bekezdés harmadik mondatában foglaltakba ütköző módon nem tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettség körében, valamint jogszerűtlenül róta az alperes terhére a Ket. 58. § (1) bekezdésének megsértését, mert az alperes - lévén Magyarországon az egyetlen légügyi hatóság - nyilvánvalóan rendelkezik az ügy megítélése szempontjából szükséges megfelelő szakértelemmel.

A kúriai végzés előírta az új eljárásra, hogy az elsőfokú bíróság köteles a magánszakértői véleményeket adó szakértőket és az alperes megfelelő szakértelemmel rendelkező dolgozóját tárgyaláson meghallgatni, így ütköztetve az eltérő szakmai álláspontokat és megkísérelni azok feloldását. Ennek eredménytelensége esetén az rPp. 3. § (3) bekezdés harmadik mondatában írt tájékoztatást követően és annak megfelelően fel kell hívni a bizonyításra kötelezett felet arra, hogy kérheti igazságügyi szakértő kirendelését a perben; ha ilyen tartalmú bizonyítási indítványt a bizonyításra köteles fél nem terjeszt elő, úgy ennek megfelelően kell döntést hozni. Ellenkező esetben – a szükséges egyéb feltételek fennállása esetén – igazságügyi szakértőt kell kirendelni szakvélemény előterjesztésére.

Az elsőfokú bíróság a 29.K.702.343/2021. perszám alatti megismételt eljárásban a 2021. szeptember 24-én megtartott tárgyaláson együttesen meghallgatta a tanúként idézett [REDACTED] és [REDACTED] mint az általam csatolt magánszakértői vélemények készítőit, illetve az alperes szakértelemmel rendelkező munkatársát, [REDACTED] repülésbiztonsági referenst. A tárgyaláson tett nyilatkozatomban előadtam, hogy emlékezetem szerint hátranéztam az elindulás előtt ösztönösen, azonban egy bizonyos szögön túl már nem tudtam hátrafordulni, mert több szíjjal is le voltam kötve. Jogi képviselőm útján kiemeltam, hogy jogkérdés körébe tartozik, hogy a baleset időpontjában hatályos 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet a repülőgép elsőbbségét írja elő.

Miután a közös meghallgatáson az általam felkért magánszakértő tanúk és az alperes szakértelemmel rendelkező dolgozója együttesen úgy nyilatkoztak, hogy nem tudták egymást meggyőzni és mindenki fenntartotta addigi álláspontját, az elsőfokú bíróság az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatott a bizonyítási kötelezettségemről. Erre tekintettel igazságügyi szakértő kirendelését kértem és díjelőleget helyeztem letétbe, ugyanakkor a későbbiekben, a 28. sorszámú beadványomban előadtam, hogy a bíróságnak kell a szakvélemények ütköztetésével a megfelelő következtetéseket levonnia, mert akkor nem volt olyan szakértő,

aki az addig rendelkezésre álló szakvéleményeken túlmenően, vagy azokat ütköztetve szakvéleményt tudott volna adni.

Az elsőfokú bíróság a 2022. április 7-én kelt 29.K.702.343/2021/32. számú jogerős ítéletével a keresetemet elutasította.

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2023. január 19-én kelt ítéletében a Fővárosi Törvényszék 29.K.702.343/2021/32. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az alkotmányjogi panasz eljárás megindításának feltétele alapvetően a rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítése. Jelen ügyben Fővárosi Törvényszék a 2020. január 23-án hozott 29.K.700.316/2019/17. számú ítéletével az alperesi határozatot hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a 2021. február 3-án hozott Kfv.III.37.378/2020/6. számú végzésével az előzményi ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az elsőfokú bíróság a 2022. április 7-én kelt 29.K.702.343/2021/32. számú jogerős ítéletével a keresetemet elutasította. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2023. január 19-én kelt ítéletében a Fővárosi Törvényszék 29.K.702.343/2021/32. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

További, kérelmező által ki nem merített jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.

Előadom, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt, valamint perújítási eljárás nincs folyamatban.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A sérelmezett Kúriai felülvizsgálati ítélet részemre elektronikus úton 2023. március 2. napján kézbesítették. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjének 28. § (2) bekezdésére tekintettel a döntéssel szemben a panasz benyújtására nyitva álló 60

napos határidő 2023. május 2. napján jár le, tehát jelen alkotmányjogi panaszomat a törvényes határidőn belül terjesztem elő. A Tisztelt Alkotmánybíróság IV/1128-2/2023 ügyiratszámú hiánypótlásra felhívás részemre – jogi képviselőm útján – 2023. augusztus 8. napján került kézbesítésre, így a hiánypótlás benyújtására nyitva álló 30 napos határidő 2023. szeptember 7. napján jár le, tehát jelen hiánypótlással egységes szerkezetben foglalt alkotmányjogi panaszomat határidőn belül terjesztem elő.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

A sérelmezett döntésekkel érintett perben, [REDACTED] felperesként, azaz peres félként járt el, a per tárgyával érintett légi jármű (repülő) tulajdonosa, így a jelen alkotmányjogi panasszal érintett alaptörvény-ellenes bírói döntés tekintetében az egyedi ügyben érintett személy.

e) Annak bemutatása, hogy a bíróság a döntésében vagy az eljárásában a támadott jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta, és hogy ez a bírói döntést érdemben befolyásolta, vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

A Kúria, valamint az elsőfokon eljáró bíróságok által alkalmazott joggyakorlat sérti a tisztességes – bírósági – eljáráshoz való jogot.

A tisztességes eljárás követelményének részeleme, hogy a bíróság ítéletében megvizsgálja a panaszos valamennyi érdemi érvét. A tények tekintetében szükséges, hogy a bíróság jogosult legyen újra megvizsgálni azon tényeket, amelyek központi jelentőségűek a panaszos ügyében.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

I. cikk

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

XIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

b) A megsemmisíteni kért döntés, rendelkezés alaptörvény-ellenességének indokolása

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való jog, valamint az I. cikkben garantált jogbiztonsági klauzula, továbbá a XIII. cikk szerinti tulajdonvédelem alapjoga az Alkotmánybíróság korábbi megállapítása szerint olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amely természeténél fogva nem csak az emberre vonatkozik (az Alkotmánybíróság 3303/2020. (VII. 24.) AB határozata), ennek következtében ezen alapjogsérelem miatt panaszosként alkotmányjogi panasz előterjesztésére vagyok jogosult.

b)/1.

Az I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdés által deklarált alapjog sérelme a szakértői véleményekkel kapcsolatos jogsértésre tekintettel

Az Alaptörvényben foglaltak szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű határidőn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint is a tisztességes eljáráshoz való jognak számos nem nevesített és nevesített eleme is van, a fegyveregyenlőség a kontradiktórius eljárásokban, illetve a nyilatkozattételre és bizonyításra a kellő felkészülési idő biztosítása. Az eljárásban gondoskodni kell a tisztességes eljáráshoz való jog teljeskörű érvényesüléséről (166/2011. (XII. 20.) AB határozat).

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetesen hangsúlyozza, hogy „a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan

minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. (ABH 1998, 91, 98–99.) Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthesse. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljességéhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is” (Indokolás [24]). „Az Alkotmánybíróság korábbi döntései szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Az eljáró bíróságok viselik annak a felelősségét, ha nem a bizonyítási indítványoknak megfelelően lefolytatott bizonyítási eljárás alapján állították fel, az így illogikus, következetlen, esetleg hibás következtetéseken alapuló, hiányos ítéleti tényállást.

A fenti dogmatika alapján természetesen nem egy negyedik jogorvoslati fórumként fordul a panaszos az Alkotmánybírósághoz és nem szakjogi kérdések eldöntését kívánja indítványozni, hanem éppen ellenkezőleg azt az alkotmányos igényt szeretné érvényesíteni, mely a bírósági gyakorlatot és az ítélet meghozatalát a jogszerűség és az igazságosság követelményének való megfeleltetéséhez igazítaná.

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211; 7/2013. (III. 1.) AB határozat] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján (az Abtv. 27. §-án) alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból

fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők.

A felülvizsgálati eljárásban alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte annak jogszerűségére tekintettel. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat betartotta, a kúriai végzésnek megfelelően járt el, az abban írtak kötétek a megismételt eljárásban. A Kúria álláspontja szerint a bizonyítási kötelezettség a felperes oldalán állt fenn, nekem kellett alátámasztania a határozat jogszabálysértő voltát, indoklásában kifejtette, hogy nem sérült tehát az rPp. 164. §(1) bekezdésének rendelkezése, sem a 3. § (3) bekezdésnek a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó szabálya. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása során az eltérő szakmai álláspontok ütköztetésére és feloldásának megkísérlésére vonatkozóan megtette a szükséges eljárásjogi lépéseket. A bizonyítási teher valóban a feleket terheli, amely összhangban áll az alapjogi követelményekkel. Azonban e szabály nem alkalmazható akként, hogy az a bírósági eljárás, a bírósághoz fordulás jogát kiüresítse, mindösszesen formálissá tegye. Az eljáró bíróságnak valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot értékelni és mérlegelnie szükséges, ennek hiányában a mellőzésük indokát kell adnia. Önmagában az, hogy újabb szakértő kirendelésére a feleken kívül eső körülmények miatt ténylegesen nem kerülhetett sor nem mentesíti az eljáró bíróságot a tisztességes eljárás követelményei közé eső bizonyítási, mérlegelési és indoklási kötelezettsége alól. A szakértők eltérő véleménye miatt, valamint az ellentétes szakértői vélemények miatt az ügy eldöntése tárgyában az eljáró bíróság akkor is köteles lett volna a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésére és indoklás során szempontjainak rögzítésére, ha további szakértő kirendelésére nem kerül sor. Továbbá jelen esetben a bizonyítási teher jogszabályi rendelkezéseinek konkrét ügy egyedi körülményeinek figyelembe vétele nélküli értelmezése és alkalmazása a bírósághoz fordulás jogának kiüresítését jelentette az által, hogy az eljáró bíróság a bizonyítás eljárás sikerességét egy olyan bizonyítási mód alkalmazásához kötötte, amely az adott helyzetben lehetetlen volt, míg a további, rendelkezésre álló bizonyítékok értékelését, a szakvélemények ütköztetésével a megfelelő következtetések levonását mellőzte. Az eljárásban azonban kizárólag a rendelkezésre álló bizonyítékok és azokból levont következtetések útján volt tényleges lehetőség a bírósághoz fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak az érvényesülésére, tekintettel arra, hogy az eljárás időpontjában nem volt olyan szakértő, aki az addig rendelkezésre álló szakvéleményeken túlmenően, vagy azokat ütköztetve

szakvéleményt tudott volna adni. A perbe vitt jogokról a bíróság érdemben csak a meglévő szakvélemények következtetéseinek levonásával tudott volna hatékonyan dönteni.

Az igazságügyi szakértő kirendeléshez szükséges képesítési és engedélyhez kötöttségi követelményekre tekintettel a jelen panasz alapját képező eljárásban akkor ténylegesen összesen hat merevszárnýú igazságügyi szakértő eljárásának elvi lehetősége merülhetett fel. E személyek közül három szakértő már készített szakvéleményt az eljárás során, míg a fennmaradó három szakértő nem felelt volna meg a szakértői eljárás jogszabályi feltételeinek.

■ tekintetében nem volt elvárható tőle elfogulatlan szakvélemény elkészítése, tekintettel a panaszossal korábban fennálló kapcsolata miatt, ugyanis mindketten műrepülő válogatott keret tagok voltak és közöttünk régebben vitás viszony is állt fenn. ■ szakértő a baleset idején államtitkár volt, így igazságügyi szakértői véleményt nem készíthetett, míg ■ életkorára tekintettel ekkor már évek óta nem vállalt szakvélemény készítést merevszárnýú, kisépes kategóriában. Az eljárásban tehát annak speciális egyedi jellemzői miatt további szakértő kirendelése iránti valóban eredményre vezető indítvány előterjesztésére nem volt lehetőség, ilyen tartalmú bizonyíték beszerzéséhez, illetve annak kizárólagosságához való bíróság általi ragaszkodás tehát a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezetett.

Az eljáró bíróság a szakértői vélemények értékelése körében önmagában a bizonyítási teher felperesre történő kiosztásával jogszerűen nem mentesülhet az eljáró bíróságot terhelő értelmezési, bizonyítási eljárás eredményének értékelési kötelezettsége, valamint az ahhoz kapcsolódó indokolási kötelezettség alól. Ez esetben ugyanis az eljáró bíróság bizonyítási eljárás során ellátandó feladata mindösszesen formális volna, amely azonban az alkotmányos alapértékekkel és a bírósághoz forduláshoz való joggal nem volna összeegyeztethető. Az eljáró bíróság köteles a bizonyítási eljárás során keletkezett bizonyítékok mérlegelésre a jogvita érdemi eldöntése érdekében, az eljáró bíróságok által kirendelt, illetve engedélyezett és ítéletük alapjául figyelembe vett szakértői tevékenység és szakértői vélemény hiányosságai és hibái következtében beálló alapjogsérelemért az eljáró bíróságok viselik a felelősséget, miként azt az Emberi Jogok Európai Bíróságának *Scopelliti v. Italy judgment of 23 November 1993, Series A no. 278* ítélete is rögzítette. Ennek oka, hogy az eljáró bíróságoknak érdemi lehetősége van arra, hogy az aggályos szakértői vélemény kiegészítését, pontosítását elrendeljék, a szakértőt meghallgassák, miként arra jelen eljárásban sor is került. A szakértői vélemény kizárólag akkor képezheti ítélet alapját, ha az nem aggályos vagy homályos. A fent

kifejtettek szerint az eljáró bíróság a per tárgyát képező speciális kérdés tekintetében immáron nem tudott volna érdemben olyan szakértőt kirendelni, illetve szakértői bizottságot alkalmazni, amely az ügy érdemében ténylegesen érdemi bizonyítási eredményre vezetett volna. E tény mellőzése az érintett határozatok indoklásában kizárólagosan annak az elemnek a kiemelésével, hogy én újabb indítványt nem terjesztettem elő valójában csak formális módon biztosítja a bírósághoz fordulás és a perbeli önrendelkezés jogát, érdemi módon azonban nem, ugyanis figyelmen kívül hagyja azt a tény, hogy előre láthatóan eredményre nem vezető bizonyítási indítvány előterjesztésére a bizonyítási terhet viselő fél sem köteles. A tisztességes eljáráshoz való jog biztosítása annak érdemi és nem formális garanciáit jelenti, amely következtében az elsőfokú ítélet sérti tisztességes eljáráshoz való alapjogot, valamint e sérelem orvoslására a rendkívüli jogorvoslati eljárás során sem került sor. Mindezen Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés által, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdés által deklarált tisztességes eljáráshoz való alapjog, továbbá az Alaptörvény XIII. cikkében deklarált tulajdonhoz való alapjog sérelmét eredményezte.

b)/2.

Az I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdés által deklarált alapjog sérelme az összeütközés időpontjában hatályos 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet alkalmazásának mellőzése következtében

Kereseti kérelmemben vitattam az alperes általi megfelelő jogalkalmazást, tekintettel arra, hogy a fent kifejtettek szerint az alperesi határozatban hivatkozott 57/2016. (XII. 22.) NFM rendelet alkalmazására tévesen és jogellenesen került sor. Noha következetesen fenntartottam, hogy az összeütközés időpontjában hatályos 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet alapján kellett volna az alperesnek eljárnia, miként az eljáró bíróságnak is. A megfelelő és hatályos jogszabályi rendelkezés alkalmazásával a felelősségem nem állapítható meg, ugyanis e jogszabály egyértelműen rendelkezik e körben és a légi járművek elsőbbségét írja elő a földi járművekkel szemben, valamint azt, hogy az irányítótoronynak ellenőrzést kell végeznie a balesetek elkerülése érdekében. Az érintett bírósági ítéletek sem a jogszabály alkalmazhatósága, sem pedig a SERA irányadó 3210. 4. pontjának mellőzése tekintetében érdemi döntést, sem pedig indokolást nem tartalmaznak, amely következtében a megfelelő jogalkalmazás hiánya és az indokolás elmaradása Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdésben rögzített alapjogot, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog megsértését eredményezte.

Az eljárás alapját képező eset időpontjában még hatályban nem volt anyagi jog rendelkezéseket tartalmazó jogszabály alkalmazása, valamint az eset időpontjában hatály jogszabály mellőzése a visszamenőleges hatály gyakorlati megvalósulását jelenti, amely sérti a tisztességes eljárás alapjogi rendelkezéseit. E szempont alapján nekem egy akkor még nyilvánosan nem megismerhető jogszabályi rendelkezés szerint, pontosabban egy jogszabályi garancia – a repülőtér üzemeltetésével kapcsolatos felelősségi szabály – hiánya szerint, azt figyelembe véve kellett volna eljárnom, amely elvárás nem egyeztethető össze a tisztességes eljárás alapjogi követelményével.

b.)3

Az I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdés által deklarált alapjog sérelme a tulajdonjog védelmének megsértésére tekintettel

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint Alaptörvény XIII. cikke alapvetően „két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot. Egyrészt védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi a szintén már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor – amint azt korábbi gyakorlatára hivatkozva az Alkotmánybíróság legutóbb a 3209/2015. (XI. 10.) AB határozatban megállapította – „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. [...] Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más” (Indokolás [64]). [21] Továbbá „a tulajdonvédelem [...] nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja” {3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}

A 17/1992. (III. 30) AB határozat kezdve az Alkotmánybíróság az Alkotmány tulajdonvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseit már olyan alapjognak tekintette, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a rendes bíróságok az egyéb dologi jellegű vagyoni jogok

védelmére is alkalmazhatnak. A strasbourgi bíróság az Emberi Jogok Európai Egyezménye 1. kiegészítő jegyzőkönyvének előírásait értelmezve kimondta, hogy a „tulajdon” fogalma nem korlátozódik a fizikai tárgyakra, így a kiegészítő jegyzőkönyv alapján meghatározott vagyoni értékkel bíró előnyök, illetve jogok is tulajdonnak minősülhetnek. Ezáltal a tulajdonhoz való jog védelmét a strasbourgi bíróság kiterjesztette mind a dologi hatályú, abszolút szerkezetű jogosultságokra (in rem), mind pedig a kötelmi jogi, relatív szerkezetű jogokra (in personam). Ennek megfelelően a Bíróság a „tulajdon” fogalma alá vonta például a halászati, illetve vadászati jogokat, a részvényt, a peresíthető követeléseket, a szabadalmat, goodwillt, az elvi építési engedélyt, a csereingatlan követelésére való jogosultságot, a kártérítési követeléseket, a fedezeti elv alapján működő nyugdíjrendszerek biztosítottjainak jogosultságait. E körben továbbá a Pressos Compania Naviera S.A. és társai vs. Belgium ügyben született ítéletében (Eur. Court H.R., Case of Pressos Compania Naviera S. A. and Others v. Belgium, judgment of 3 July 1997) az Emberi Jogok Európai Bírósága rögzítette, hogy a kártérítési igényt szintén a tulajdonhoz való jog eleme.

A tulajdonhoz való jog, valamint a tulajdonnal való szabad rendelkezési jog sérelmét jelenti, hogy a tisztességtelen bírósági eljárás következtében egy ilyen nagymértékű tulajdon sérelem, állapotromlás nem kerül reparációra, továbbá az állam objektív jogvédelmi és intézményvédelmi kötelezettségének való megfelelés hiányát is jelenti, tekintettel arra, hogy a magán repülőtér feletti állami ellenőrzés és kontroll ennek eredményeként nem vezet a tényleges alapjogvédelemre. A per alapjául szolgáló baleset során megsérült ingó tulajdonom értéke a jogellenes ráhatás következtében jelentősen csökkent, amellyel szemben alapjogvédelemben az állam aktív jogvédelmi kötelezettsége ellenére nem részesültem. X és Y v. Hollandia-ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága rámutatott arra, hogy az egyének alapjogainak hatékony védelme megkövetelheti, hogy az államok intézkedéseket tegyenek az Egyezmény garanciáinak tényleges biztosítása érdekében (X és Y. v. Hollandia, a Bíróság 1985. március 26-i ítélete, kérelem száma: 8978/80). Az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata alapján valamely állam pozitív kötelezettsége annyiban áll fenn, hogy a magánszemélyek közötti jogviszonyokban is köteles szavatolni az Egyezményben garantált jogok – így a tulajdonhoz való jog – tényleges és hatékony védelmét. Így az állam köteles megtenni a szükséges hatósági intézkedéseket, ha valamely természetes vagy jogi személy tulajdonjogának élvezetébe egy harmadik személy jogtalanul beavatkozik. Az alapjogi védelem a már meglévő vagyon tekintetében tulajdonosi jogállás garantálása mellett a megszerzett (polgári jogi) tulajdonjog elvonása elleni védelmet is jelenti, miként azt a

64/1993.(XII.22.) AB határozat is rögzíti. A tulajdonjog nem csak a totális elvonással, hanem korlátozásával, valamint a 17/1992.(III.30) AB határozatban rögzítetteknek megfelelően az egyes részjogosítványainak korlátozásával szemben is alapjogi védelmet élvez. Az állam ezt a kötelezettségét egyrészt a tulajdont védő jogalkotás útján, másrészt pedig a tulajdon állami elvonásával szemben felállított korlátok tiszteletben tartásával teljesíti.

Az eljárás során a felelősségi arányok alakulásának meghatározása nem kizárólag az adott eljárás tekintetében járt jogkövetkezménnyel, hanem az abból fakadó reparációs kérdések tekintetében is. A merevszárnyú légi jármű, mint fizikai, materiális vagyonelem értékének csökkenése harmadik személy ráhatása által olyan kérdéskört képez, amely része a tulajdon védelméhez, mint alapjognak a biztosításához fűződő állami aktív kötelezettségnek. E kötelezettség teljesülése a tagállami bírósági szervezet útján lett volna biztosítandó jelen esetben, azonban az érdemi módon a fent kifejtettek szerint nem érvényesült, ezzel a tulajdonjog védelmének esszenciális tartalmát kiüresítve, figyelmen kívül hagyva. A tulajdon védelme nem korlátozódhat az eljárás formális biztosítására, annak során érdemben is meg kell valósulnia.

A tulajdonhoz való jog sérült továbbá, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének értelmében is.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal érintett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Előadom, hogy nem kezdeményeztem bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi vagy kamarai jogtanácsosi meghatalmazás eredeti példánya, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

A jogi képviselő részére a panaszos által adott, jelen alkotmányjogi panaszra kiterjedő meghatalmazást **1. szám alatt** csatolom.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Előadom, hogy nem járulok hozzá nevem és személyes adataim nyilvánosságra hozatalához.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek)

Nyilatkozom, hogy személyes érintettségem fennáll, hiszen az eljárásban peres félként vettem részt, amelyet a peres eljárás során keletkezett valamennyi irat alátámaszt. Tekintettel arra, hogy a teljes peranyag felterjesztésre kerül a Tisztelt Alkotmánybírósághoz, így azok mellékletként történő csatolását mellőzőm.

e.) Az illetékre vonatkozó nyilatkozat:

Az eljárás az Abtv. 54.§ (1) bekezdés alapján illetékmentes.

Kelt: Budapest, 2023. szeptember 7.

Tisztelettel:

panaszos

Képviselőként eljárva:

Dr. Grád András ügyvéd

Dr. Grád András Ügyvédi iroda

